

Protokół z posiedzenia jury XXI Konkursu Recytatorskiego Poezji i Prozy Kaszubskiej „Rodnô Mòwa” w Chmielnie w dniu 1 czerwca 1996 r.

Jury w składzie: ks. dr Jan Walkusz (przewodniczący), prof. Jerzy Treder, Zbigniew Jankowski, Eugeniusz Pryczkowski, Stanisław Janke, przesłuchało 61 recytatorów wyłonionych podczas eliminacji rejonowych na obszarze trzech województw: gdańskiego, bydgoskiego i słupskiego.

W grupie najmłodszych recytatorów, z klas I - III, nagrodę I przyznano Marcinowi Klasie (SP Stężycza), dwie równorzędne II nagrody otrzymały Ewelina Karczewska (SP Kościerzyna) i Martyna Merchel (SP Przdokowo), nagrodę III Wojciechowi Renuszowi (SP Jastrzębia Góra). Wyróżnienia w tej grupie przyznano: Ewie Bobkowskiej (SP Pomieczyńska Huta), Anecie Kulig (SP Rumia), Barbarze Tempskiej (SP Wyszecino).

W grupie klas IV - VI nagrodę I otrzymała Kamila Labuda (SP Banino), II - Magdalena Stuba (SP Nowy Dwór Wejherowski), dwie równorzędne nagrody III - Emilia Brzoskowska (SP Chmielno) i Anna Mach (SP Kościerzyna), wyróżnienia przyznano Piotrowi Schulzowi (SP Luzino) i Beacie Ulenberg (SP Stężycza).

W najstarszej grupie szkół podstawowych, klasy VII - VIII, nagrodę I przyznano Marzenie Drawe (SP Rąb), II - Justynie Hirsz, dwie równorzędne nagrody III - Joannie Bulczak (SP Kamienica Królewska) i Marii Reiter (SP Stężycza). Wyróżnienia otrzymali: Krzysztof Bąk (SP Bolszewo), Marzena Komkowska (SP Banino), Edyta Knopik (SP Lipsz).

W kategorii szkół ponadpodstawowych nagrodę I uzyskała Agnieszka Szymańska z Nowego Dworu Wejherowskiego, nagrodę II - Dorota Ulenberg z Łączyna, III - Emilia Czaja z Chmiel-

na. Wyróżnienie otrzymała Magdalena Wydrowska.

W grupie osób dorosłych jury nie przyznało pierwszej nagrody. Nagrodę II otrzymała Violeta Albecka z Łebna Huty, III - Janina Gniba z Sierakowic. Wyróżnienia przyznano Janinie Kostycz z Bytowa i Michałowi Pieperowi z Rumi.

Nagrodę specjalną, ufundowaną przez redakcję „Głosu Wybrzeża”, jury postanowiło przyznać Szkole odstawowej w Rębie za wysoki poziom przygotowania uczestników tej placówki oświatowej do konkursu „Rodny Mòwë”.

Jury pragnie złożyć szczególne podziękowania organizatorom konkursu - Oddziałowi Chmielnieńskiemu Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego - za wieloletnią wytrwałą pracę na rzecz nobilitacji kaszubszczyzny, popularyzacji literatury kaszubskiej.

W tym roku, podobnie jak w ostatnich latach, we wszystkich etapach konkursu, od eliminacji szkolnych poprzez gminne i rejonowe, uczestniczyło parę tysięcy recytatorów wspieranych przez ogromną rzeszę nauczycieli i wychowawców, rodziców, terenowe oddziały ZK-P, a także samorządy i różne placówki kulturalne.

Zapoczątkowany przed 25. laty konkurs „Rodny Mòwë”, zdaniem jury, jest jednym z największych wydarzeń kulturalnych na Kaszubach i Pomorzu, wielkim świętem żywego słowa kaszubskiego.

Relację z przebiegu finału XXV konkursu „Rodnô Mòwa” opublikujemy za tydzień.

Jerzi Łysk

Szkòda dôwnëch lôtk

*Malinczé bét jem knôpiã
Ze szkòtë zem so szed
Wzéróm, a tu na stegnie
Przódë mie straszny strëch*

*Na chzebce pùczel dwigò
Karkùlecą w gróscy
Stôré celskò pòdpiérò
Bò szpérë mô słabé*

*Czëj wezdrzòt jem na niegò
Skórã przeszłë mrówczy
Slëpia miòt jaczis dzywné
Przez co wezdrzenie złé
Ze strachù jaz zem stanął
Co ùzdrzòt zarò dzòd
Pòdeszed òn krócy do mie
Ë straszny glosã rzek:*

*„Nie wëblëszczò tak sã na mie
Bò ce czidnã w głupi łep”
Chòc som ùrzas, smiëch z mie wëpris
A òn na to zòs tak rzek:*

*„Nie weszczertzòj sã z mie smòrcze
Mòti bùwka z ciebie je
Czëj z bùksów swój pas wëcygnã
Ûzdrzisz gwiondzë na niebie!”*

Powyższy wiersz Jerzego Łyska pochodzi z wydanego przez oficynę „Rumina” tomiku „Maléjã kòlibiònkã”

Orzeł powrócił do Jastrzębiej Góry

25 maja, w strugach deszczu i asyście pocztów sztandarowych organizacji społecznych z terenu Jastrzębiej Góry, działacze Towarzystwa Miłośników tego nadmorskiego kurortu, odsłanili orestaurowany obelisk upamiętniający uratowanie z tonącego okrętu króla Zygmunta III Wazy.

Obelisk ufundował w 1933 roku hrabia de Rosset. Zaczyn ten arystokrata, rok wcześniej, wybudował w Lisim Jarze hotel „Gospoda na Lisim Jarem”, bo tak nazywał się ten przybytek, stanęła tuż przy trakcie prowadzącym z Wielkiej Wsi - Hallerowa do Jastrzębiej Góry, nazwanym „drogą ku słońcu”. Po-

myśl z obeliskiem uwieńczonym wzbijającym się do lotu orłem z brązu, miał przyciągnąć do hotelu letników. U podstaw tej idei stało autentyczne wydarzenie z końca XVI wieku. Król Zygmunt III Waza wyprawił się po należną mu z tytułu dziedziczenia szwedzką koronę. Jego okręt rozbił się u brzegów Przylądka Rozewie. Z morskich odmetów wyłowili władcy kaszubszy rybacy z Tupadeł i Chłapowa.

W 1939 roku niemieccy okupanci zniszczyli obelisk hrabiego de Rosset. Minęło 57 lat i 25 maja br. na powrót odsłonięto ten osobliwy pomnik. Jest to niewątpliwa zasługa Towarzystwa Miłośników Jastrzębiej Góry. Sobotnia uroczystość zgromadziła

wokół obelisku przedstawiciele senatu, władz wojewódzkich i samorządów Ziemi Puckiej. Była to okazja do przypomnienia między innymi o problemach związanych z ratowaniem klifowego brzegu w Jastrzębiej Górze.

Warto również w tym miejscu wspomnieć o dwóch innych obeliskach stojących niegdyś przy bulwarze nadmorskim. Prawie vis'a vis latarni morskiej w Rozewiu, na terenach dzisiejszego osiedla wojskowego, w roku 1932 drużyna Legionu Młodych - organizacji prostanacyjnej - ustawiła kamienne popiersie Józefa Piłsudskiego.

CHĘCZ JE CZĘC

Ukazało się drugie wydanie przewodnika turystycznego „Kaszuby”, którego autorem jest Jarosław Ellwart. Pozycja ta obejmuje Pobrzeże Kaszubskie, Pobrzeże Słowińskie, tereny położone w pradolinie Redy-Łeby, Szwajcarię Kaszubską, Ziemię Bytowską, a także Bory Tucholskie i Zaborry. Jest to poszerzona i poprawiona wersja przewodnika, który ukazał się już w ubiegłym roku. Już niebawem „Kaszuby” trafią do naszych księgarń.

27 maja w Starbieniu odbyło się spotkanie członków Prezydium Zarządu Głównego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego z Oddziałem ZK-P w Krokowej. Przybył na nie również prezes Fundacji Europejskie Spotkania - Kaszubskie Centrum Kultury Ryszard Stachurski. Omawiano możliwości porozumienia się w niektórych kwestiach spornych dotyczących współpracy obu organizacji.

Kapliczka na rozstajach

Na czternastego czerwca planowana jest uroczystość poświęcenia przydrożnej kapliczki na rozstajach Dziewczy Gór. Z miejscem tym związana była od lat śp. redaktor Izabella Trojanowska. To tam w latach siedemdziesiątych kupiła od kaszubskiego gospodarza starą chęc, w której spędziła później prawie połowę roku. Chciała, by te piękne pustki, zapomniane przez Boga i ludzi, na zawsze zachowały swój ustronny charakter. Ale czuła również, że ich mieszkańcy coraz mocniej łakną cywilizacji. Pomagała im zatem jak tylko mogła. To z jej inicjatywy na Dziewczą Górą doprowadzo-

na została bieżąca woda.

W ogródku przed domem, pod starą gruszą, często przyjmowała gości z miasta. Można by długo wymieniać znakomości, które jadły jej ciasto z galaretką.

Przyjaciele Izabelli Trojanowskiej postanowili dopełnić jeszcze jednego dzieła - zaplanowanego, ale już nie zrealizowanego przez Wastnã Redaktorkã. Drewniana kapliczka na rozstajach umiłowanych pustek przygotowywana jest przez naszych ludowych rzeźbiarzy pracujących pod okiem etnografów z Muzeum Narodowego w Gdańsku.

AJ

Janusz Kowalski

Lëpùsz i Tuszczì

Widzawiszczë

Lipuszaniin II

Ù Mëcka w Tuskach bëło wiele mëszów i szurów. Òn nie wiedzòł jak sã jich pòzbëc. Tej òn szedł do szòłtësa pò radã, ale ten nic mù nie rzekł. Żë w Tuskach mieszkòł jeden Niemc, tej szedł Mëck pò radã do tegò Niemca. Ten dòł Mëckòwi kòta. Jak Mëck przëszed dodòm, tej òn nie wiedzòł, co ten kòt żre, bò zabël sã ò to spëtac. Tej Mëck szed do Niemca nazòd i pitò sã:

- Co ten kòt żre?

Niemc nie rozmiòł mù i sã zapitył:

- Was?

Mëck mëslòł, że kòt bądze żarł jich samëch. Òn to pòwiedzòł jinym Tuskòwiònióm, a ti namësliwelë sã nad tím, jak tegò kòta wënekac z Mëckòwi chëczë do lasa, bò zabie gò òni mielë strach, że bë jich zeżarł. Òni ùradzëlë, że trzeba pòdpòlëc ten bündink i tej ten kòt ùceknie do lasa. Jak òni pòdpòlëlë ten bündink, tej kòt ùcek do drëdzégò. Tuskòwiònie pòdpòlëlë ten drëdzi bündink, a kòt ùcek do trzecégò. Pòdpòliwelë wiedno wicy bündinków, a kòt ùcekòł do jinëch.

Òni jednak dostelë to co chcelë, bò jak pòdpòlëlë òstatny bündink w ti wsë, tej kòt ùcekł do lasa.

Lipuszanka III

Na tuszkòwsczi chałpë wiater nawiéwòł zdebła trówë tak, że słomiané daczì bëlë òbrostlë zelonã trówã jak na łakach. Òsoblëwie zelono wëzdrzòł dak na chëczë szòłtësa. Tuskòwiònie so ùdbelë, że trzeba tã

trówã wëkòrzëstac. Tej Mëck, znóny we wsë mądroszk, doradzyl jima, że bë wcygnãlë na ten dak bika, chtëren slëchòł do wszëtczëch mieszkańców wsë. a ten ju so dò radã z tã trówã. Tej tuszkòwiònie zadzerzgnãlë bikòwi na kark dłudzi pòwròz, przerzucëlë jegò drëdzi kùnc przez dak i cygnãlë bika do górë. Bik bël ju przë trówie, ale ji nie żarł. Në ale przë òstatkù, czej bik bël na wëstrzòdkù dakù, wëcygnãł jãzëk. Tej Mëck zawòłòł:

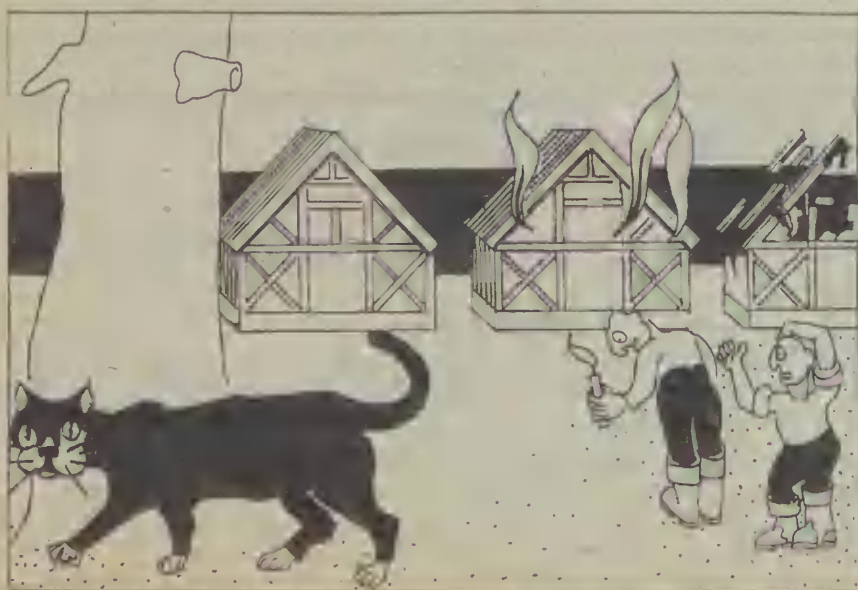
- Patrta leno, jak òn jãzëk wëcygòł za tã trówã!

Ale bik bël nòparti jak trówë nie żarł, tak nie żarł.

- Në wej, to cë je bestijò! - rzekł chtos.

Trzeba bëło spùscëc bika nazòd, bò sã òkòzało, że je òn zdechłi. Z jegò miãsa tuszkòwiònie wëprawilë sã czestã.

dalszi dzël pózni

Miejsca kaszubskiego etosu

Wejherowska Kalwaria

Pielęgnowane przez franciszkanów i mocno zakorzenione w świadomości Kaszubów wielkopostne drogi krzyżowe, odpusty, pielgrzymki i cały przebogaty religijno - patriotyczny rytuał, który im towarzyszy, to nieodłączny element naszego trwania w tradycji i religii. Może to wpływ kalwarii, że w Wejherowie sacrum żyje w harmonii z profanum, tworząc spójną i budującą jedność.

Kaszubszczyzna związana z kalwarią to nie tylko język, to także miejscowe obyczaje, utrwalone przez wieki zachowania, ale także cechy charakteru, do których można zaliczyć upór, pracowitość, gospodarność, gościnność i życzliwość. Kalwaria wpływa także na kształt kaszubskiej duszy. To miejsce jest dobrą szkołą przyjmowania cierpienia i jego przemieniania. Kalwaria jest normą zwyczajową, która funkcjonuje po dziś dzień.

Wejherowskie Góry przybliżają tajemnicę Odkupienia. Na Kalwarię ciągle się wraca. Tam ludzie się modlą i wędrują drogami Męki Pańskiej, wzmacniając się duchowo. Tędy wiedzie jedna z dróg do Boga, na których spotykają się pielgrzymujący. Ich trud i modlitwa, służą zdobywaniu odpustów na wieczystą drogę każdego człowieka.

Geografia pielgrzymek na Kalwarię Wejherowską niemal pokrywa się z terenem zwartego obszaru języka kaszubskiego. Obecnie kalwaria swym zasięgiem obejmuje blisko milion wiernych zamieszkujących obszar ok. 8 tys. km² Pielgrzymki na Święte Góry Wejherowskie chodzą już od przeszło 320 lat. Najdłużej z Kościerzyny, z Oliwy i gdańskiego Chełmu. Na 300 - leciu kościelnej pielgrzymki obecny był Prymas Tysiąclecia Stefan kardynał Wyszyński. Największe na Kalwarii uroczystości związane są ze świętami Wniebowstąpienia Pańskiego, Św. Trójcy, Krwi Przenajświętszej, Wniebowzięcia NMP i Podwyższenia Krzyża św.

Niestety, na architekturę i zabytki sztuki zdobniczej wejherowskiej kalwarii, wpływ naszego regionu jest raczej skromny. W kaplicy Domku Matki Boskiej znajduje się tryptyk przedstawiający obronę Pucka, namalowany przez siostrę Jolantę Niezwicką, franciszkankę z Or-

lika. W środku widoczna jest postać św. Franciszka, któremu przypisuje się pomoc w zwycięstwie nad Szwed-

Kościół Trzech Krzyży przed którym odprawiane są główne uroczystości odpustowe

dami. Po lewej zaś postać ojca Grzegorza Gdańskiego, modlącego się ze współbraćmi, a po prawej Jakuba Wejhera walczącego ze szwedzkim najeźdźcą.

Jest natomiast kalwaria istotnym czynnikiem inspiracji dla współcześnie tworzących rodzimych artystów. Utrwalił ją na płótnie rumski malarz Alfons Zwara. Grafi-

ki, rysunki i rzeźby tematycznie związane ze Świętymi Górami, wychodziły z pracowni Edwarda Ogórka, Tadeusza Hallmana, Henryka Stankiewicza i Andrzeja Arendta. Epitafium Jakuba Wejhera w kościele oo. franciszkanów wykonał w roku 1982 Alojzy Reuter.

Miejsce to inspirowało i wciąż inspiruje także twórców pióra. Literatura kaszubska, bogata w ludowość, lubi nawiązywać do prze-

drzewie". Inni widzieli fenomen duchowy kalwarii jeszcze inaczej. Tłumacz Nowego Testamentu na język kaszubski Eugeniusz Gołabek pisze o pątnikach wejherowskich: „No wszëtkò mùszało sã wëplakac w pòbòżnym spiéwie”. Zygmunt Nariski dodaje: „A òn, nen krziż, jak mòcòr stojł na rzmie zòmkòwiska i jak mòcarny dobro chwat swòje rãce rozkòscyrził, bò chcòł ògarnac wiòldzi swiat”. Również Stefan Bieszk nie pozostał obojętny wobec sacrum kalwarii: „W niebiańszim widze stojec na Kalwarii. Tak chcabë téż mòja dësza, Ji córka, z tim lëdã stojec róż na wiecznëch Górkach”. Wreszcie Aleksander Majkowski w arcydziele literatury kaszubskiej „Żęcym i przigodach Remusa” napisał: „Wa Kalwarijszé Górë! Czilës razy jò tam òbnòszòł pò wajich przitczich krzeptach mòj cãzòr lëdzczi i kòzòł dësze mòji rozmiszlac ò òfierce Zbawicela Swiata”. Już niedługo ukaże się tomik wejherowskiego poety Adama Kleina, który będzie swoistym przewodnikiem po kalwaryjskich ścieżkach. Ludowe powiedzenie mówi: „Chto za żęcégò nie òbińdze Kalwariów, ten je bądze mùszòł pò smiercë òbińcë”.

Założona przez Jakuba Wejhera w 1649 roku kalwaria - nazywana także Kaszubską Jerozolimą - w naturalny sposób wrosła w pejzaż i życie miasta. Liczy obecnie 26 kaplic. W 1982 roku, w kościele oo. franciszkanów w Wejherowie odsłonięto piękne epitafium Jakuba Wejhera. Od 1971 r. istnieje w podziemiach tegoż kościoła placówka muzealna, którą warto zwiedzić. Na rynku króluje od 1991 roku pomnik założyciela miasta i kalwarii. Ze Świętych Gór rozciąga się wspaniały widok na leżące w pradolinie Redy Wejherowo, o którym kaszubski poeta Jan Trepczyk pisał:

„Mòje Wejrowò,
jes tak pëszné,
z miast naj' kaszëbszczich
nòbëlńieszé,
westrzòdka swòjich lasów
snòżich,
w parminiach kapiesz sã lubòt-
nych”.

ks. Władysław Szulist

Kaszubscy marynarze

Nie ma podobno statku, na którym nie pływałby marynarz z Rewy. Bosmanem na jednym z największych przed II wojną światową polskich transatlantyków - „Piłsudskim”, był dla przykładu Franciszek Borrasz. W książce „Znaczący kapitan” Karol Olgierd Borchardt napisał o nim, że mając duże doświadczenie na morzu - na lądzie był bezradny jak albatros. To on zgubił się wśród krajów pozbawionych dostępu do morza, w drodze z Konstancy do Monfalcone. Sława rewian urosła tak dalece, że Polsko - Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe, najpoważniejsza tego typu instytucja w II Rzeczypospolitej, posiadało statek ochrzczoney imieniem tej kaszubskiej osady, a mieszkało wówczas w Rewie 438 dusz. Ten towarowo - pasażerski parowiec, przez pięć lat pływał między portami polskimi i angielskimi. Na Rewie służyli w większości Kaszubi.

Od wieków uprawiali rewianie żeglugę przybrzeżną. Prawdopodobnie już w XIII wieku pojawiły się na tym terenie towarowe szkuty. Te najczęściej dwumasztowe żaglowce przystosowane były do przewożenia żwiru, cegieł, beczek z piwem i wszelkiej innej drobnicy. Pływali zatem kaszubscy marynarze na swoich Helenach, Hainrichach, Mariach, Erikach i Leopoldach do Helu, Pucka, Osłonina, czy Gdańska. Każdy chciał mieć taki okręt na własność. W XIX wieku młodzi chłopcy szli więc na służbę do niemieckiej cesarskiej marynarki wojennej, a potem

zostawali w niemieckich portach, by zaciągnąć się na jakikolwiek statek handlowy czy pasażerski. Kiedy zarobili już wystarczająco dużo, wracali do domu i budowali kolejną skutę.

Taka jest historia marynarskiego życia Klemensa Długiego, największego w dziejach Rewy armatora. Jeśli ktoś chciałby poznać ją w szczegółach i zobaczyć stare zdjęcia ostatnich szkut (Hainricha zatopili w roku 1945 Rosjanie), niech zajrzy do niewielkiego domku Tadeusza Krzysztofa. Człowiek ten osiedlił się w Rewie kilkadziesiąt lat temu, bo na jednym ze statków poznał rewianina. Teraz jego dom jest małym muzeum.

Niemal tuż za domkiem Tadeusza Krzysztofa, zaczyna się Szpërk - po polsku Cypel Rewski. Zwykle osiadają go wszystkie mewy z okolicy. Rybacy znad Zatoki Puckiej mówią, że gdyby nie dępka - sztucznie przekopana głębinka, to Szpërk można by przejść nie zanurzając się powyżej pasa, aż do Jastarni.

Rewa to po kaszubsku mielizna na której rozbijają się morskie fale. Jej mieszkańcom, najlepszym na nordzie marynarzom, nie straszne są nawet największe nawałnice.

Artur Jabłoński

Powyższy tekst jest fragmentem przygotowanej do druku książki zatytułowanej „Na nordzie” - swojego przewodnika po osobliwościach Ziemi Puckiej. Pozycja ta ukazuje się pod koniec bieżącego miesiąca.

Orzeł powrócił...

dok. ze str. 1

Pomnik ten został zniszczony w latach 60-tych przez żołnierzy radzieckich. Jego fragmenty są do dziś przechowywane w magazynach 55. Kompanii Chemicznej.

Inny obelisk przy „drodze ku stońcu” upamiętniał budowę tego traktu. Była to tablica usytuowana na skraju kompleksu leśno-parkowego im. Hieronima Derdowskiego, tuż przy obe-

nej drodze prowadzącej na władysławowski cmentarz. Tablica przetrwała okupację dzięki miejscowemu kolejarzowi, panu Jaskółce. Tuż po wojnie powróciła na swoje miejsce. Za czasów Polski Ludowej zniknęła. Do dziś nie wiadomo, co się z nią stało. Tablicą interesuje się Towarzystwo Przyjaciół Hallerowa. Być może i ten obelisk powróci w niedługim czasie zostanie odrestaurowany.

Artur Jabłoński

Norda - Pismiono Kaszëbsczi Zemi

Dodówk do Gońca Rumskiego, Echa Ziemi Puckiej
Adresa redakcji: Rumia, ul. Morska 15, tel. 712-447, w godz. 9⁰⁰ - 17⁰⁰
Redaguje karno: Eugeniusz Pryczkowski, Kazimierz Klawiter, jak też Witold Bobrowski, Bogusław Breza, Ryszard Hinc, Bernard Hinz, Artur Jabłoński
Wędłowca: Wydawnictwo „Rumina”, drék - „Rumina”

Nowizna

Corôz wicy są gôdô, że spòlecznosc pòpôdô w analfabetizm. Ni móm pòjãcô czë tak môże bëc - môże jo, chòc dzys dnia wszëtcë doch rozmiejã i czëtac, i pisac, z czim przôdë nijak nie bëto tak dobrze.

W ôkòlim Kamińcë Szlacheczi są pùstczi ô nazwie Górnny Szlãsk. Bëto to ju dobrëch czilënôsce lat pò wòjnie, czëj dwaji knôpi ôd Lëpòlcziczków zaczałë do szkòtë chòdzëc. Chwatu do ùczbë ni mielë ôni równak zòdnëgò bez to szkòtë w pasòt jich ze szkòtë, chòc ti ani pisac, ani czëtac w zãb nie pòtrafilë.

Skòrno ôni wërosłë ju na bùwków przëszed czas stawieniò sã do miarë. Stanãlë tej jednëgò dnia ù szòtësã, gdzie przôdë bëta sztamrola.

„Nëze, Geradkù, pòwiédz czedë të jes rodzony?” - spita gò sã miarowò kòmisëjò. „A chtëz bë to wszëtkò ùpamiãtòt, kò jò sã nijak nie wdarzã te dnia, czedë to bëto.” - ôdrzek rekruta. „A të, Józëfkù, znajesz môże datã swòjégò ùrodzeniò.” „Bë tak cos chto nie wiedzòt, kò to kòzdi głupi wié, że trzëdzestëgò piãtëgò maja.” - drist ôdrzek drëdżi Lëpòlcziczek. Pò taczych to egzòminach wòjskò ôni mielë ju szczëstlëwie zbëtë.

Jak to na ògle biwò do zënbë ni ma trzeba specjalnëch mądrosców, tak nie bawito długò a Józëfk bët zëniati. Lëdze jednakò chùtkò wëckniã, że chtos je głëbszi ôd nich, a że Józëfk pò wsë lubit wiele tazëc, drëdżë rôd gò fopòwelë a pòcygelë.

Zaszed òn doch do Leykã, chitërnëgò sã szportë wiedno trzimati. Tak tãz nen szturò mù gazëtã pòd nos, do górë nogama ôbróconã, a pòwiòdò: „Wzeròj le drëchù - cëz tu je napisónë - kò na Górnym Szlãskù jesz latos kòscòt bãdã stòwielë - bë to sã chto spòdzòt!” Kamròcë Leyka zarò dowtòrzëlë: „A, pò pròwdze, wirazno stoi napisónë, jakbë w pësk trzas - to ce je wejle cekawò rzecz.”

Józëfk bùszny, biatce swòjã nowiznã zarò wëkòdò, chitërna to prawie przë kòtkù sedza i przãdta wetnã. Ta, równak dzël rozëmniészò, rzekła: „Cëz te mie tu pleszczesz, të bë ju rôz - chłopie - nie dòt sã tak fopòwac.” „Ha, në wejle, a môże të wiész lepi” - pòwié Józëfk - „czejbë të tak chòc rôz wsta ôd te kòtka a szta midzë lëdzy, tej të bë tãz môże sã co nowëgò dowiedza.”

Antonów Jank

Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego obradował w Sierakowicach

Wyjazdowe plenum Zarządu Głównego w Sierakowicach, 18 maja podjęło ważne decyzje dotyczące edukacji regionalnej i ortografii kaszubskiej.

Wyjazdowe posiedzenia Zarządu Głównego ZK-P cieszą się z reguły dużym zainteresowaniem. Tak też było w Sierakowicach. Wybrano to miejsce nieprzypadkowo, bowiem na terenie tej gminy działa z powodzeniem Studium Edukacji Regionalnej Uniwersytetu Gdańskiego, które natrafiło tu na bardzo przyjazną atmosferę.

Do Sierakowic zjechali nie tylko działacze Zarządu Głównego, ale też wójtowie okolicznych gmin, nauczyciele regionaliści z osiągnięciami. Sporo osób liczyła ekipa z Kociewia wraz z Janem Kulasem - wicemarszałkiem Sejmiku Samorządowego Województwa Gdańskiego.

Podczas zebrania, którego wiodącym tematem była edukacja regionalna, z ciekawymi referatami wystąpili dr Aleksander i prof. Bonisław Synak, obaj z Uniwersytetu Gdańskiego.

Pierwszy z prelegentów raz jeszcze wykazywał korzyści płynące z nauczania dzieci w warunkach dwujęzyczności i dwukulturowości, zaś prof. Synak w arcyciekawym referacie starał się odpowiedzieć na pozornie banalne pytanie „Czy warto, czy chcemy

zachować kaszubski język, kaszubską kulturę?”. Odpowiedź brzmiała naturalnie tak, tyle że podana bardzo kompetentnie i po mistrzowsku.

Wysłuchano też informacji przewodniczącej zespołu ds. oświaty, Wandy Kiedrowskiej, która poinformowała o zaawansowaniu działań zmierzających do wprowadzenia kaszubszczyzny do szkół. Zapadły decyzje o wyasygnowaniu środków z MEN na opracowanie odpowiednich programów nauczania i podręczników.

Zarząd Główny zaakceptował też zasady ortografii kaszubskiej przyjęte na spotkaniu zainteresowanych stron, które w ten sposób stają się obowiązujące w strukturach Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, a także poza nimi po podpisaniu stosownych porozumień z MEN.

Na wniosek prof. Synaka zdecydowano wydać ten dokument w języku kaszubskim. Przyjęto też zasady weryfikowania uprawnień nauczycieli języka kaszubskiego, którzy mają osiągnięcia, jak też sposoby zdobywania tych uprawnień przez początkujących.

(k)